

6.22 Oirschotsche Heide

Algemeen

Het aardkundig waardevolle bos-, heide- en stuifzandgebied van de Oirschotsche Heide (deelkaart 23) ligt tussen Tilburg en Eindhoven, op het grondgebied van de gemeenten Oirschot, Eersel en Best.

Aardkunde

Het gebied bestaat grotendeels uit lage land- en stuifduinen met tussenliggende laagten die vochtig zijn en plaatselijk door vennen worden ingenomen. Plaatselijk komen ook dekzandruggen onder de duinbedekking aan de oppervlakte. Het gebied behoort tot de Midden-Brabantse dekzandrug, die ruwweg van Lage Mierde over Best naar Son en Breugel verloopt, en ligt

Het uitgedroogde Rouwven, een kleine enclave van heide binnen het landbouwgebied aan de rand van de Oirschotse Heide

Licht golvend duinreliëf onder productiebos in het zuidelijk deel van de Oirschotse Heide

gemiddeld enkele meters hoger dan het ten zuiden en ten noorden ervan gelegen dekzandlandschap. In het gebied komen grote delen open actief stuifzand voor, die het gevolg zijn van sterke betreding omdat het gebied als militair oefen-

terrein wordt gebruikt. De grootste oppervlakte open stuifzand ligt min of meer centraal in het gebied, direct ten westen van de kazerne. Verder weg van de kazerne neemt de oppervlakte actief stuifzand af.

Naam gebied	Oppervlakte	Reliëf	Aardkundige betekenis	Aardkundige fenomenen	Vormende processen	Actuele processen
Oirschotsche Heide	1281 ha	tot ca. 8 m	Heidegebied met grote oppervlakten sterk aangetaste natuurlijke landvormen en open stuifzand, veroorzaakt door vergaande menselijke verstoring (militair terrein).	Landduinen; stuifduinen	Verstuiving en duinvorming (windwerking), hellingerosie	Verstuiving, bodemdegradatie en hellingerosie, grotendeels antropogeen (militair oefenterrein)

Cultuurhistorie

De Oirschotsche Heide is een heidegebied dat historisch aan zandverstuiving onderhevig is geweest. Deze verstuivingen zijn gestabiliseerd door de aanplant van productiebossen in de

periode 1900-1950. Na de ingebruikname van het gebied als militair oefenterrein is de vegetatie opnieuw sterk gedegradeerd en zijn grote oppervlakten bos en heide in open actief stuifzand veranderd.

Grondgebruik en ecologie

Een groot deel van het gebied bestaat uit naaldbos. Verder komen grote oppervlakten (vergraste) droge heide voor en een aanzienlijk aandeel stuifzand. In het gebied van het (droge) Rouwven aan de zuidrand komt een kleine oppervlakte natte heide voor.

Kwetsbaarheid en aantastingen

Het gebruik als militair terrein veroorzaakte een sterke degradatie van het natuurlijke reliëf in een belangrijk deel van het gebied. Vooral in het centrale stuifzandgebied ten westen van de kazerne is het natuurlijke reliëf bijna volledig verdwenen door het intensieve gebruik van zware rupsvoertuigen. Een potentiële bedreiging in de toekomst (met andere woorden na verlaten van het gebied door het Ministerie van Defensie) zou te intensieve recreatie zijn, waardoor ook op plaatsen buiten de stuifzandgebieden hernieuwde zandverstuiving en bodemerosie zou kunnen optreden. Een vroegere ontgronding ligt tussen de Dennendijk en de St. Martensberg in het zuidwesten van het gebied.

Ontwikkeling, kansen

De bereikbaarheid van het gebied is matig. Het nog in gebruik zijnde militaire oefengebied is in principe verboden toegang maar opengesteld en op eigen risico vrij toegankelijk. Ontsluiting

door middel van parkeergelegenheid en informatieborden ontbreekt. De toegankelijkheid voor wandelaars, fietsers en ruiters, is goed vanwege de vele onverharde wegen in het gebied. Door gebruik als militair oefenterrein is het landschap en het aanwezige natuurlijke reliëf in een aanzienlijk deel van het gebied sterk gedegradeerd. Als stuifzandgebied kan het na verlaten door het Ministerie van Defensie potentieel

interessant zijn voor de demonstratie van actieve zandverstuivingen en de daaraan gekoppelde speciale ecologische waarden. Dit vraagt om een beheer dat er op gericht is deze stuifzandgebieden open en actief te houden en door windwerking het vroegere duinreliëf te laten regenereren, gekoppeld aan het installeren van informatiepanelen over de actieve windprocessen.

Aantasting van het landschap door intensief gebruik van zware rupsvoertuigen

Geologische formaties en afzettingen <i>(oude namen cursief)</i>	Geologische ontstaansperiode	Geomorfologische fenomenen	Bodemtypen	Wetenschappelijke & educatieve betekenis
Formatie van Boxtel; deels bedekking met Laagpakket van Kootwijk	Dekzand; Weichselien, stuifduinen: historisch (vanaf Middeleeuwen); actief stuifzand: recent, 20 ^{ste} eeuw (antropogene invloed: militair oefenterrein).	Dekzandruggen; landduinen; stuifduinen; laagte zonder randwal (voor zover nog aanwezig)	Haarpodzolgrond; Duinvaaggrond; Veldpodzolgrond; Leek-/woudeerdgrond; Enkeerdgrond (dwz. voorzover niet verstoord)	Voorbeeld van ingrijpende menselijke verstoring van natuurlijk reliëf van landduinen

Basisregel: het aardkundige karakter in het gebied mag niet aangetast worden	22. Oirschotse Heide
Algemene omschrijving aardkundige waarden	Op de Midden-Brabantse dekzandrug gelegen complex van land- en stuifduinen met tussenliggende vochtige laagten en vennen, met grote delen open zand als gevolg van het gebruik als militair oefenterrein.
Belangrijkste aardkundige verschijnsel en aardkundige betekenis	Complex van land- en stuifduinen: Heidegebied met grote oppervlakten sterk aangetaste natuurlijke landvormen (open zand).
Te beschermen aardkundige elementen	Land- en stuifduinen; Vochtige laagten en (al dan niet drooggevallen) vennen; Dekzandruggen die plaatselijk onder de duinbedekking aan de oppervlakte komen; De resterende heideterreinen waar het waardevolle bodemarchief nog intact is
Aanwijzing voor beschermregels in bestemmingsplannen	Reliëfverschillen samenhangend met bovengenoemde verschijnselen mogen niet worden ver- of afgegraven of anderszins aangetast (ontgrondingen); Geen dusdanige aantasting toegestaan die verdere zandverstuiving en bodemerosie buiten de oorspronkelijke stuifzandgebieden en het militair oefenterrein veroorzaakt; Geen aantasting bijzondere bodemprofielen en microreliëfvormen van de heideterreinen toegestaan.